

รูปแบบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ราชอาณาจักร กัมพูชา : กรณีศึกษาของสมาคม TLAITNO TEACHING DANCE STYLES KINGDOM OF CAMBODIA : CASE STUDY OF THE ASSOCIATION TLAITNO

อาจารย์ประวิทย์ ฤทธิบูลย์

สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

PAVIT RITTIBUL, INSTRUCTOR

FACULTY OF FINE AND APPLIED ARTS, RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

THANYABURI

Tel: 025494581-2, 0812535439 E-mail: jomyut_30@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทำความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติ ในขณะเดียวกันก็ได้ซึมซับความซาบซึ้งและรื่นรมย์ในรูปแบบ ของการศึกษานั้นมีลักษณะการบูรณาการที่มีการผสมผสานทั้งด้านปรัชญา ความคิด ความเชื่อ ศิลธรรมสุนทรียภาพ ศิลปะ พฤติกรรม การแสดงออก ของมนุษย์เข้าไว้ด้วยกัน โดยเนื้อหาในบทความนี้ผู้เขียนต้องการนำเสนอ ให้เห็นถึงการศึกษาในรูปแบบของสมาคม Tlaitno ราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งในการเดินทางเยี่ยมชมราชอาณาจักรกัมพูชาในครั้งนี้ ผู้เขียนได้มีโอกาส เข้าไปเยี่ยมชมและศึกษาดูงานในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกัมพูชา และได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษาดูงานและได้สัมผัสกับบรรยากาศในการจัด การเรียนการสอนและร่วมสัมภาษณ์ เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบในการจัด การเรียนการสอนที่เป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญอย่างหนึ่งในการอนุรักษ์

สืบทอด สร้างสรรค์และเผยแพร่ผลงานทางด้านศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ ที่สามารถทำให้ศิลปะนั้นคงอยู่ทั้งในส่วนของการอนุรักษ์และในส่วนของการพัฒนาหรือสร้างสรรค์งานให้เหมาะกับวิถีชีวิตของมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปแต่ละยุคสมัยและสิ่งที่ทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ก็เป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ซึ่งในปัจจุบันนี้คงไม่มีใครที่จะปฏิเสธ ได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงไม่เว้นแต่การสืบทอดทางวัฒนธรรม ภายถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ต้องมีการพัฒนาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง ทางสังคม ซึ่งในด้านของการสืบทอดในการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์ ก็เช่นเดียวกันที่ผู้สอนจะต้องค้นหาวิธีที่จะนำมาถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ ผู้เรียน เพื่อเป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในเรื่องของวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่จะสืบทอดองค์ความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ และอนุรักษ์ ไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศชาติ ซึ่งผู้เขียนได้นำเอาหลักทฤษฎีการ เชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike) เป็นกฎแห่งการเรียนรู้ที่มีความสำคัญ มาอธิบายให้เห็นถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่สำคัญของสมาคม TlaiTno

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ราชอาณาจักรกัมพูชา, สมาคม TlaiTno

Abstract

Education is the process by which learners are involved in understanding and practicing a foreign culture and at the same time, they will obtain happiness and appreciation for that culture. In educational pattern, it has integrated many aspects: philosophy, thought, belief, moral, estheticism, art, behavior,

and performance. In this article, the writer wishes to present instructional pattern of the TLAITNO association in the Kingdom of Cambodia where the writer has visited. The writer has explored and taken a field trip about art and culture conservation and also experienced the atmosphere of the learning and teaching process. The writer also had an interview in order to realize the instructional patterns as the keys to conserve, maintain, create and disseminate the art work, music and performing arts for the next generations. Social change is an important factor to affect the learning process. No one can deny that everything must change and cultural inheritance does as well. To convey the body of knowledge, it must be developed and adjusted to social change. When learning foreign subjects and teaching performing arts, teachers must seek the methods to teach the body of knowledge to make students appreciate culture, the students need to understand the knowledge of performing arts and conservation as noble culture of the nation. The writer has applied the association theory of Thorndike as an important law of learning to explain the interesting instructional pattern of the TLAITNO association.

Keywords : Instructional Pattern of Performing Arts in Kingdom of Cambodia, the TLAITNO Association

บทนำ

ความสำคัญของการพัฒนาประเทศชาติมิได้ขึ้นอยู่กับระบบเงินทุนหรือเครื่องจักรเพียงเท่านั้น แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาจะขึ้นอยู่กับคุณภาพและศักยภาพของคนในประเทศ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อนำไปสู่สู่การพัฒนาประเทศ การพัฒนาคนเพื่อให้มีคุณภาพในชีวิตและความเป็นอยู่จึงเป็นจำเป็นเพื่อให้ศักยภาพที่มีในตัวคนนั้นได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้รู้จักคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย เฉกเช่นทางด้านวัฒนธรรมและศิลปะซึ่งเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์ที่มีการพัฒนามาพร้อมกับชีวิตของมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิดได้อย่างชัดเจน เพราะชีวิตมนุษย์ในแต่ละวันนั้นต้องเผชิญด้วยศาสตร์และศิลป์ต่างๆ มากมายที่อยู่รอบตัวเราที่สามารถช่วยพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ศาสตร์ทางด้านศิลปะเป็นการแสดงออกถึงความเป็นวัฒนธรรมและความเป็นเอกลักษณ์ของชาติที่มีการสืบทอดและมีการพัฒนาขึ้นมาในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญอย่างหนึ่งที่มีศาสตร์ทางด้านศิลปะดนตรี และนาฏศิลป์หรือศิลปะในการแสดงมาใช้เพื่อพัฒนาและเพื่อสร้างความเป็นอารยะที่สามารถบ่งบอกความเป็นตัวตนของคนในชาติ ซึ่งศิลปะในการแสดงและวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการเลียนแบบธรรมชาติและการสร้างสรรค์ของมนุษย์ในแต่ละท้องถิ่นที่มีลักษณะการแสดงที่แตกต่างกันไปตามสภาพสังคมขนบธรรมเนียม และความนิยมของเผ่าพันธุ์ที่มีคุณค่าที่แฝงไว้ด้วยภูมิปัญญาของคนในสังคม เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะมีหลายแขนง ทั้งที่เป็นศิลปะของชาวบ้านและศิลปะราชสำนัก จึงมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

โดยการแพร่กระจายของอารยธรรมได้รับอิทธิพลจากนานาประเทศจึงมีการปรับปรุงและพัฒนาให้มีแบบแผน วิจิตรงดงาม ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะและเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์ สืบทอด สร้างสรรค์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอาจทำได้หลายแนวทางและแนวทางหนึ่งที่สำคัญสามารถทำให้ศิลปวัฒนธรรมคงอยู่ และสืบทอดยาวนานได้ โดยมีลักษณะการพัฒนาและการสืบทอดในรูปแบบของการแสดง การสร้างสรรค์ โดยถูกจัดให้อยู่ในรูปแบบของระบบ “การศึกษา” ซึ่งลักษณะในการสืบทอดทางด้านระบบการศึกษานั้นเป็นการสืบทอดที่สามารถทำให้มรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมสามารถคงอยู่ ทั้งในด้านการอนุรักษ์รูปแบบดั้งเดิมหรือการพัฒนาและสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกและให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองและก้าวหน้าทางวัฒนธรรม ซึ่งการศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม ดังนี้

1. การศึกษาช่วยจรรโลงวัฒนธรรมในส่วนที่ดิ่งาม เพื่อเป็นสมบัติกลางแก่พลเมืองต่อไป เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและเป็นเอกลักษณ์ที่เด่นของชาติ

2. การศึกษาช่วยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ในส่วนที่ควรแก่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น วัฒนธรรมบางอย่างถ้ารักษาไว้แต่ไม่มีการปรับปรุงแก้ไขให้ก้าวหน้าทัดเทียมทันเหตุการณ์ตามกาลสมัยหรือเกิดความเจริญงอกงามแล้วชาตินั้นก็จะเสื่อมโทรมในที่สุด

3. การศึกษาทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้ยั่งยืนงต่อไป การศึกษาในลักษณะนี้อาจเรียกได้ว่า กระบวนการสังคมประเภท คือ สังคมทำหน้าที่ถ่ายทอดการศึกษาให้กับสมาชิกในสังคมตามรูปแบบที่สังคมต้องการเพื่อดำเนินไปตามบริบททางสังคม ถ้าขาดการศึกษาก็ยากที่วัฒนธรรมจะพัฒนาได้

4. การศึกษาทำหน้าที่ปลูกฝังวัฒนธรรมอันดีงามให้แก่พลเมือง การศึกษาไม่ใช่ทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมเพียงเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่ปลูกฝังให้เป็นพลเมืองที่ดี ให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมและจริยธรรม

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทำความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติ ในขณะที่เดียวกันก็ได้ซึมซับความซาบซึ้งและรื่นรมย์ ในรูปแบบของการศึกษานั้นมีลักษณะการบูรณาการที่มีการผสมผสานทั้งด้านปรัชญา ความคิด ความเชื่อ ศีลธรรม สุนทรียภาพ ศิลปะ พฤติกรรม การแสดงออกของมนุษย์เข้าไว้ด้วยกัน โดยเนื้อหาในบทความนี้ผู้เขียนต้องการนำเสนอให้เห็นถึงการศึกษารูปแบบของสมาคม TlaiTno ประเทศกัมพูชา ที่ผู้เขียนได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษาดูงานและได้สัมผัสกับบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนและร่วมสัมภาษณ์ เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญอย่างหนึ่งในการอนุรักษ์ สืบทอด สร้างสรรค์และเผยแพร่งานทางด้านศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ที่สามารถทำให้ศิลปะนั้นคงอยู่ทั้งในส่วนของการอนุรักษ์และในส่วนของการพัฒนาหรือสร้างสรรค์งานให้เหมาะกับวิถีชีวิตของมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปแต่ละยุคสมัย

หากเรามองย้อนเวลากลับไปกัมพูชาถือเป็นประเทศหนึ่งที่เคยมีความรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมมากที่สุดชาติหนึ่งในแถบภูมิภาคนี้ แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทำให้ประเทศกัมพูชาประสบปัญหาอย่างมากในการบริหารประเทศและเป็นผลให้ศิลปวัฒนธรรมในทุกๆ ด้านสูญหายไป ในปัจจุบันหน่วยงานหรือองค์กรจากยุโรปและอเมริกาต่างให้ความสนใจในการฟื้นฟู เก็บรวบรวม มรดกทางวัฒนธรรมของกัมพูชาให้คงอยู่

เป็นเอกลักษณ์ของประเทศกัมพูชา ซึ่งนับว่าในระยะ 5 ปีนี้ กัมพูชาได้เห็นศิลปะที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง และด้วยสาเหตุนี้เองศิลปะทั้งดนตรีและการแสดงนาฏศิลป์ของกัมพูชาจึงเสมือนศิลปะของไทยที่ย้อนเวลากลับไปประมาณ 20-30 ปี จะเห็นได้ว่าความงาม การถ่ายทอด และความจริงจังยังคงเป็นศิลปะบริสุทธิ์ไร้ซึ่งวัฒนธรรมอื่นใดในชาติตะวันตกมาผสมผสานเป็นศิลปะที่มีความสวยงามลงตัวเป็นที่น่าชื่นชมและหลงเหลือให้เห็นกันจวบจนปัจจุบันนี้ (สัญญาชัย เอื้อศิลป์, 2548: 106)

การศึกษาของราชอาณาจักรกัมพูชา

หลังจากสงครามมากกว่า 30 ปีที่ผ่านมา ราชอาณาจักรกัมพูชาพยายามพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และประเทศโดยแสวงหาความร่วมมือจากภายในและต่างประเทศ ปัจจุบันระบบการพัฒนาการศึกษาแห่งราชอาณาจักรกัมพูชายังอยู่ในระดับที่จัดได้ว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์เมื่อเทียบกับประเทศใกล้เคียง จึงทำให้รัฐบาลของราชอาณาจักรกัมพูชาต้องทำทุกทางเพื่อต้องการยกระดับการศึกษาให้มีคุณภาพสำหรับทุกคน และริบเร่งในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาประเทศให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

รัฐบาลของราชอาณาจักรกัมพูชา และองค์กรต่างประเทศได้ร่วมมือซึ่งกันและกันเพื่อไปสู่เป้าหมายคือการศึกษาสำหรับทุกคน (Education for All) ตามโครงการในปี ค.ศ. 2015 รัฐบาลราชอาณาจักรกัมพูชาได้แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือกับชุมชนเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมากที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการแบ่งปันแนวคิดกับรัฐบาลเกี่ยวกับการศึกษา และจะนำไปสู่การศึกษาสำหรับทุกคน ยิ่งกว่านั้นรัฐบาลยังเปิดโอกาสอย่างกว้างขวางในการรับความคิดเห็นจากทุกส่วนทั้งในและนอกประเทศ

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติปี 2004-2008 ได้จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดนโยบายการศึกษาและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาอยู่ใน 5 ปีข้างหน้า แผนพัฒนาการศึกษานี้จะเน้นการศึกษานอกระบบ (Nonformal Education) ทำให้เยาวชนมีทักษะในการทำงาน และทำให้มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา โดยการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน โดยที่ทางโรงเรียน ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรภาคเอกชน (NonGovernment Organizations) และหน่วยงานบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องช่วยกันพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ โดยโรงเรียนจะต้องเพิ่มความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรชุมชน และองค์กรภาคเอกชน (NGOs) ยิ่งกว่าทางกระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาทักษะในความเป็นอยู่ไว้ดังนี้

1. เพื่อจัดเตรียมโอกาสให้โรงเรียนมีความสัมพันธ์และร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรชุมชน และองค์กรภาคเอกชนในการตระเตรียมหลักสูตรพื้นฐานซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนในชุมชน
2. เพื่อเปิดโอกาสให้โรงเรียนในการใช้เวลาทำหลักสูตรกิจกรรมอื่นๆ เช่น การบริการสังคม หรือกิจกรรมเยาวชน ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีนิสัยรับผิดชอบและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น (สุธี เมียน, 2551: 1-2)

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น พบว่า ราชอาณาจักรกัมพูชาพยายามพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และประเทศโดยแสวงหาความร่วมมือจากภายในและต่างประเทศ โดยที่รัฐบาลราชอาณาจักรกัมพูชาได้แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือกับชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแบ่งปันแนวคิดกับรัฐบาลเกี่ยวกับการศึกษา และจะนำไปสู่การศึกษาสำหรับทุกคน จึงทำให้รัฐบาลของราชอาณาจักรกัมพูชาต้องทำทุกทางเพื่อต้องการยกระดับ

การศึกษาให้มีคุณภาพสำหรับทุกคน และริบเร่งในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาประเทศให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยจะเน้นการศึกษานอกระบบ ทำให้เยาวชนมีทักษะในการทำงาน และทำให้มีโอกาสได้ศึกษาต่อตามความต้องการของนักเรียนในชุมชน ตามนโยบายการศึกษาและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาอยู่ใน 5 ปีข้างหน้า ที่รัฐบาลได้วางแผนในการพัฒนาการศึกษาไว้ ซึ่งในการเดินทางเยี่ยมชมราชอาณาจักรกัมพูชาในครั้งนี้ ผู้เขียนได้มีโอกาสเข้าไปเยี่ยมชมและศึกษาดูงานในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกัมพูชาที่อยู่ในรูปแบบของการศึกษาแบบนอกระบบของสมาคม TlaiTno ที่มีความน่าสนใจและเป็นเดียวที่อยู่ในจังหวัดเสียมเรียบ ในราชอาณาจักรกัมพูชาที่ได้การยอมรับและน่าสนใจ

การศึกษาศิลปะของสมาคม TlaiTno

ภาพที่ 1 ภาพผู้เขียน กับ Mr.Nguon Vuthy
ที่มา : ภาพถ่ายโดย ประวิทย์ ฤทธิบูลย์

ผู้เขียนได้มีโอกาสร่วมเดินทางเข้าเยี่ยมชมสมาคมและร่วมสัมภาษณ์ Mr.Nguon Vuthy ได้กล่าวว่า สมาคม TlaiTno เป็นสมาคมที่เกี่ยวข้องกับด้านศิลปะ ได้ก่อตั้งเมื่อ ปี 2012 โดยได้รับการช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนจากสมาคมช่วยเหลือเด็ก (CIAI : Centro Italiano Aiuti all' Infanzia) ในประเทศอิตาลี สมาคมในโรงเรียนนาฏศิลป์ของประเทศกัมพูชา และองค์กรการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) หรือยูเนสโก (UNESCO) จากประเทศฝรั่งเศส โดยทางสมาคม TlaiTno จัดการศึกษาในระบบการศึกษา (Non-formal Education) ที่เป็นรูปแบบของการจัดการศึกษาซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายเป็นเยาวชนผู้ที่ให้ความสนใจและมีความต้องการที่จะศึกษาทางด้านศิลปะที่นอกเหนือจากการได้รับการศึกษาในระบบ โดยทางสมาคมเปิดโอกาสให้ทางภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ปกครอง นักเรียน และหน่วยงานบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมและช่วยส่งเสริม โดยวัตถุประสงค์ของการศึกษามีความชัดเจน เช่นเดียวกับการศึกษาในระบบ แต่จะมีข้อแตกต่างตรงที่ รูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรม มีความยืดหยุ่นและหลากหลายมากกว่า เพื่อที่ที่ต้องการตอบสนองตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนและชุมชนนั้น โดยอยู่ในความดูแลของ Mr.Nguon Vuthy ซึ่งเป็นครูทางด้านนาฏศิลป์ และมีประสบการณ์ทางการสอนมาแล้ว 12 ปี ได้กล่าวต่อไปว่า ทางสมาคมได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา ที่มีความยืดหยุ่นซึ่งมีเงื่อนไขสำคัญโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ทางด้านศิลปะเพื่อยกระดับของผู้เรียนให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีในแบบผู้ที่มีวัฒนธรรมที่งดงามโดยมีเนื้อหาและ

การจัดการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการและความต้องการของผู้เรียนและสังคม โดยมีเป้าหมายมุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนได้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองในทักษะความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพ ซึ่งมีผู้ที่สนใจในการเข้าศึกษาในสมาคมขณะนี้ จำนวน 65 คน ในจำนวนนี้ล้วนแล้วแต่เป็นนักเรียนที่ได้ทำการศึกษาอยู่ในระบบของโรงเรียนนาฏศิลป์ในประเทศกัมพูชา โดยทางสมาคมได้กำหนดช่วงอายุของผู้เรียนแรกเริ่มตั้งแต่ 8 ปี เป็นต้นไป โดยผู้เรียนนั้นจะได้รับการฝึกหัดเมื่อว่างเว้นจากภารกิจการศึกษาในระบบ เพราะรูปแบบการศึกษาในโรงเรียนนาฏศิลป์ของประเทศกัมพูชานั้นจะให้ผู้เรียนได้ศึกษาในระบบการศึกษาของโรงเรียนในช่วงเช้าแล้วช่วงบ่ายก็จะปล่อยให้ผู้เรียนได้ทำการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างอิสระ ขึ้นอยู่ว่าผู้เรียนนั้นจะสนใจศึกษาในเรื่องใด จึงเป็นเหตุทำให้สมาคมต้องมีการรับผู้เรียนที่สามารถพัฒนาการและสามารถปรับพื้นฐานทางการเรียนได้อย่างรวดเร็ว มีความมุ่งมั่น มานะ และอดทนต่อการศึกษาในระบบของโรงเรียน ที่ได้วางแผนและกำหนดไว้ เนื่องจากการศึกษาเรียนรู้ทางด้าน นาฏศิลป์ และดนตรีในระบบผู้เรียนจะได้รับความรู้แค่เพียงในรูปแบบของการเรียนที่เป็นทฤษฎี โดยมีได้สัมผัสและเรียนรู้ในสภาพของรูปแบบในความเป็นจริง จึงเป็นเหตุให้ทางสมาคม TlaiTno ได้ก่อตั้งขึ้นและรับผู้เรียนเข้าฝึกทักษะในด้านของทางปฏิบัติก็จะจำแนกออกเป็น 3 ด้าน เช่น ด้านทัศนศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และนาฏศิลป์ (สัมภาษณ์ Nguon Vuthy, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

ภาพที่ 2 ภาพการเรียนการสอน
ด้านหัตถศิลป์

ภาพที่ 3 ภาพการเรียนการสอน
ด้านดุริยางคศิลป์

ภาพที่ 4 ภาพการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์
ที่มา : ภาพถ่ายโดย ประวิทย์ ฤทธิบุญย์

รูปแบบและขั้นตอนการเรียนการสอนของสมาคม TlaiTno

ในฐานะที่ผู้เขียนเป็นบุคลากรทางด้านนาฏศิลป์ไทย เกิดความสนใจ
ในด้านการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์ซึ่งเป็นศาสตร์และศิลป์ที่ประกอบด้วย
องค์ประกอบต่างๆ เช่น ท่ารำ จังหวะ การใช้พื้นที่ การใช้อารมณ์ เป็นต้น
ผู้เรียนรู้และฝึกหัดจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจและพยายามปฏิบัติตาม
แบบหรือขนบธรรมเนียมที่ยึดถือเป็นแบบแผนสืบกันมา นอกจากนี้ยังต้อง
ชวนช่วยในการหาเทคนิคหรือวิธีการที่จะให้ทำรำนั้นออกมาสวยงามได้

สัดส่วนตามองค์ประกอบทางศิลปะและเหมาะกับรูปร่างของตน โดยผู้เรียน หรือผู้แสดงที่ดีจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนด้วยความมานะพยายาม ไม่ย่อท้อ และ รู้จักสังเกตจากครูที่ทำการถ่ายทอดให้อย่างละเอียดถี่ถ้วน ดังนั้นการเรียนรำ นาฏศิลป์ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลเพื่อการเป็นนาฏศิลปินที่ดีนั้นสามารถฝึกหัดกันได้ เพราะคงไม่มีสิ่งใดที่เกินความสามารถของมนุษย์เป็นแน่แท้

ภาพที่ 5 ภาพการเคารพบูชาครูและการฝากตัวเป็นลูกศิษย์
ที่มา : ภาพถ่ายโดย ประวิทย์ ฤทธิบุญย์

ด้วยพลังอันศรัทธาในศาสตร์แห่งนาฏศิลป์ซึ่งหนีไม่พ้นในเรื่องของการกราบไหว้และการนับถือครูบาอาจารย์หรือผู้ที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านนาฏศิลป์และการแสดง เมื่อผู้เขียนได้เข้าชมการเรียนการสอนผู้เรียนที่เป็นผู้หญิงสวมเสื้อแขนสั้นที่มีลักษณะดูพอดีตัว เพื่อให้เห็นสัดส่วนของผู้เรียนที่ชัดเจน และทำให้คล่องแคล่วในการเรียน ปักลวดลายที่สวยงาม นุ่งโจงกระเบนคละสี ในส่วนของผู้ชายสวมเสื้อแขนสั้นไม่รัดรูป นุ่งกางเกง เพื่อให้สะดวกและคล่องตัวในการเรียน ซึ่งมีความแตกต่างกับการเรียนนาฏศิลป์ไทยที่ผู้เรียนทั้งหญิงและชายสวมเสื้อที่พอดีตัวไม่รัดรูป และ

มุ่งใจกระเบนสีแดงตามแบบอย่างโบราณที่ถือเป็นขนบธรรมเนียมนิยมในการปฏิบัติกันสืบมา ในความแตกต่างระหว่างกันนั้นสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ความศรัทธาในวิชาชีพอองตนที่สามารถถ่ายทอดออกมาสู่สายตาผู้เข้าชมได้อย่างพอใจ เพราะผู้เรียนมีความตั้งใจและมีความมุ่งมั่นที่จะใช้นาฏศิลป์เลี้ยงชีวิตเพื่อความอยู่รอด โดยผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดจากครูผู้ใหญ่ในราชสำนัก ที่มีท่วงท่า ลีลา ที่อ่อนช้อยสวยงามแฝงไว้ด้วยพลังอันศรัทธาอย่างมากมาย โดยทางสมาคม TlaiTno ได้แบ่งการเรียนนาฏศิลป์ออกเป็นนาฏศิลป์ในรูปแบบราชสำนัก (ระบำ-โขน) และนาฏศิลป์พื้นเมือง

ชุดภาพที่ 6 ภาพรูปแบบนาฏศิลป์ในราชสำนัก (ระบำ-โขน)

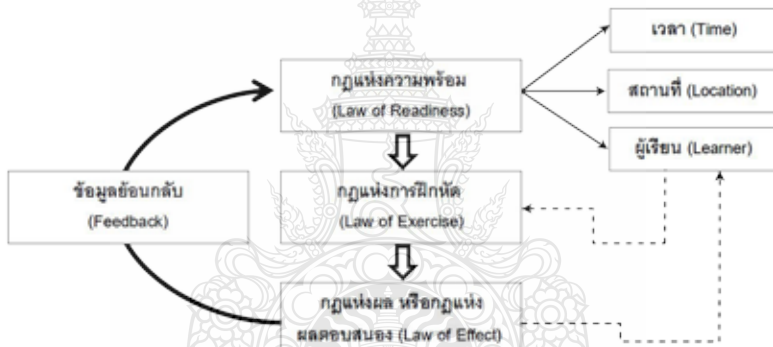
ที่มา : ภาพถ่ายโดย ประวิทย์ ฤทธิบุญลย์

ชุดภาพที่ 7 ภาพรูปแบบนาฏศิลป์พื้นเมือง (ระบำจับปลา-ระบำตักแตน)

ที่มา : ภาพถ่ายโดย ประวิทย์ ฤทธิบุญลย์

จากการสัมภาษณ์และเข้าเยี่ยมชมการเรียนการสอนของสมาคม TlaiTno แล้วนั้น ทำให้ผู้เขียนได้นำรูปแบบการเรียนการสอนและการถ่ายทอดมาวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีการเชื่อมโยงการเรียนรู้ พบว่า ในรูปแบบการเรียนการสอนและการถ่ายตานั้นตรงกับหลักของทฤษฎีในการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike) กฎแห่งการเรียนรู้ที่มีความสำคัญอยู่ 3 กฎ ซึ่งผู้เขียนสามารถนำมาสร้างให้อยู่ในรูปแบบโมเดลการถ่ายทอดได้ดังนี้

ภาพที่ 8 แผนภาพการถ่ายทอดเชื่อมโยงตามทฤษฎีของของธอร์นไดค์ (Thorndike)
ที่มา : ภาพจัดทำขึ้นโดย ประวิทย์ ฤทธิบุญลย์

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) ซึ่งกฎในข้อนี้ ผู้เขียนหมายถึงความพร้อมที่แยกออกเป็น

1.1 ความพร้อมเวลา โดยทางสมาคม TlaiTno ได้จัดเวลาในการเรียนการสอนทางด้านศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ของผู้เรียนในช่วงบ่าย โดยที่ผู้เรียนว่างเว้นจากการศึกษาในระบบหรือเสร็จสิ้นจากภารกิจส่วนตัว โดยทางสมาคมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้เวลาในช่วงนี้เก็บเกี่ยวความรู้และศึกษาได้อย่างเต็มที่

1.2 ความพร้อมด้านสถานที่ เนื่องจากพื้นที่บริเวณเขตของสมาคมมีขีดจำกัด เพราะเป็นการเช่าพื้นที่ชาวบ้านในชุมชน เพื่อก่อตั้งสมาคมอยู่ แต่ทางสมาคมก็ได้มีการจัดเตรียมสถานที่ไว้สำหรับในการเรียนการสอนของศาสตร์ในแต่ละด้านไว้อย่างชัดเจน และพร้อมที่จะทำการฝึกหัดและเล่าเรียนกัน

1.3 ความพร้อมด้านผู้เรียน ในที่นี้ความพร้อมของผู้เรียน ทั้งทางร่างกายและจิตใจให้สมบูรณ์แข็งแรง การมีส่วนร่วมของสรีระที่ลงตัว และเหมาะสมกับการเรียน ซึ่งการคัดเลือกเช่นนี้จะเริ่มกระทำเมื่อหัดเรียน หากผู้ใดมีสรีระที่ไม่สามารถที่จะเรียนได้แล้วจะถูกตัดสิทธิ์ในการเรียน เมื่อจะเริ่มเรียนนั้นจำเป็นที่เราจะต้องรู้ว่าสรีระของเรานั้นเหมาะสมที่จะเรียนในบทบาทใด เช่น พระ นาง ยักษ์ หรือลิง โดยมากแล้วครูจะเป็นผู้กำหนดให้นักเรียน โดยครูจะตรวจดูลักษณะใบหน้า ความสูง รูปร่าง เมื่อครูผู้สอนพิจารณาสรีระตามแต่บุคคลแล้ว ก็จะแยกตามบทบาทเป็นหมวดเพื่อเตรียมความพร้อมทางร่างกาย เพื่อให้ได้สัดส่วนการรำที่งดงาม โดยบังคับกล้ามเนื้อหรือกระดูกบางส่วนให้ผิดรูปไป รวมทั้งเป็นการบริหารเพื่อให้การเคลื่อนไหวเมื่อรำเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีพลัง

ชุดภาพที่ 9 ภาพการเตรียมความพร้อมของร่างกายก่อนการฝึกปฏิบัติ

ที่มา : ภาพถ่ายโดย ประวิทย์ ฤทธิบุญ

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) เป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนกับการตอบสนองความต้องการด้วยการฝึกจะทำให้เกิดความชำนาญและแม่นยำ แต่ถ้าการฝึกหัดปฏิบัติไม่ต่อเนื่องกัน หรือการไม่ได้นำไปใช้จะทำให้เกิดการลืมได้ ความหมายของกฎแห่งการฝึกจะไม่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญ เพราะศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์ต้องได้รับการฝึกฝนอย่างหนัก เพื่อให้ร่างกายเกิดความเคยชินและเกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปต่อยอดให้กับการร่ายรำในชุดอื่น ซึ่งในการเรียนการสอนของสมาคมได้มีการแบ่ง ผู้เรียนออกตามระดับช่วงชั้นในการฝึกหัดโดยแบ่งผู้เรียนออกเป็น

2.1 ระดับต้น หมายถึงผู้เรียนที่เพิ่งเข้ามารับการฝึกหัดต้องได้รับการคัดเลือกและเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกายมาก่อนแล้วเข้ามารับการฝึกขั้นพื้นฐานของการเรียนทางด้านนาฏยศัพท์ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 4,000 ท่า โดยในการฝึกนั้นผู้เรียนจะต้องปฏิบัติท่านาฏยศัพท์ในแต่ละท่าแล้วค้างท่าหนึ่งเอาไว้ แล้วยับ 1-100 ถึงจะเปลี่ยนท่าใหม่ได้ ปฏิบัติเช่นนี้จนทำให้ร่างกายปรับสมดุลทำให้สามารถทรงตัวและเกิดความชำนาญในการเคลื่อนไหวได้

2.2 ระดับกลาง หมายถึงผู้ที่ได้รับการปรับพื้นฐานขั้นต้นมาแล้ว ก็จะได้รับการถ่ายทอดท่ารำที่เป็นแบบมาตรฐานหรือท่ารำที่เป็นแม่บทตามแบบแผนที่ใช้ในการเรียนและสามารถต่อยอดใช้ในการร่ายรำหรือการแสดงชุดต่อไป โดยมีครูผู้ใหญ่จากราชสำนักจะเป็นผู้ถ่ายทอดท่ารำให้

2.3 ระดับสูง หมายถึงผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดท่ารำและได้รับการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญสามารถที่จะออกไปฝึกประสบการณ์ในการแสดงเผยแพร่วัฒนธรรม และยังสามารถเป็นผู้ถ่ายทอดท่ารำหรือฝึกหัดให้กับผู้เรียนในระดับอื่นได้

ซึ่งในปัจจุบันทางสมาคมได้มีการเรียนการสอนแบบใช้ผู้เรียนในระดับสูงเป็นผู้ถ่ายทอดให้กับผู้เรียนอื่น ๆ หรือถ่ายทอดกันเอง อันเนื่องมาจากครูผู้ใหญ่ในราชสำนักที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์เชี่ยวชาญมีจำนวนที่เหลือน้อยและบางท่านก็ชราภาพไม่สามารถเดินทางมาสอนหรือถ่ายทอดทำรำให้กับผู้เรียนได้อีก ดังนั้นเป็นหน้าที่ของเรียนเองที่จะต้องศึกษาเล่าเรียน เก็บเกี่ยวองค์ความรู้และหมั่นฝึกฝน เพื่อให้เกิดความชำนาญ และทำหน้าที่เป็นผู้อนุรักษ์ สืบทอด และถ่ายทอดองค์ความรู้นี้สืบต่อไป (สัมภาษณ์ Nguon Vuthy, 3 กุมภาพันธ์ 2558)

ชุดภาพที่ 10 ภาพรูปแบบการฝึกหัดนาฏศิลป์
ที่มา : ภาพถ่ายโดย ประวิทย์ ฤทธิบุลย์

3. กฎแห่งผล หรือกฎแห่งผลตอบสนอง (Law of Effect)
กฎนี้กล่าวว่าเมื่อการเชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนกับการหมั่นฝึกฝน ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนนั้น และสิ่งที่คุณเรียนได้กระทำนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการได้อย่างรวดเร็ว และเกิดแรงผลักดันที่ทำให้ต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคความเหนื่อยล้า ความท้อที่จะเกิดขึ้นที่ขณะที่ได้รับการฝึกฝนนั้นผ่านไปได้ด้วยดี และสามารถนำความรู้

ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อชีวิตและสังคม ตามที่ผู้เรียนมีความตั้งใจและมีความมุ่งมั่นที่จะใช้นาฏศิลป์เลี้ยงชีวิตเพื่อความอยู่รอดต่อไป โดยทางสมาคม TlaiTno ได้มีการตอบสนองผู้เรียน โดยการคัดเลือกผู้ที่มีความพร้อม และสามารถแสดงนาฏศิลป์ออกแสดงสู่สาธารณชนทั้งภายในและภายนอก เพื่อเป็นการอนุรักษ์และเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามแผนและนโยบายของทางสมาคม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนการสอน

การถ่ายทอดในศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์นั้นไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอดโดยครูผู้ใหญ่จากราชสำนักหรือเป็นการถ่ายทอดโดยผู้เรียนด้วยกันเองนั้น มีปัจจัยที่จะส่งผลทำให้เกิดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบดังนี้

1. วุฒิภาวะ (Maturity) หมายถึง ลำดับขั้นของความเจริญงอกงามหรือพัฒนาการของบุคคลที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยไม่ต้องอาศัยสิ่งเร้าหรือการฝึกฝนใดๆ วุฒิภาวะของแต่ละคนจะพัฒนาไปตามลำดับวัยทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ตามธรรมชาตินี้ไม่จัดว่าเป็นการเรียนรู้ แต่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องยอมรับความจริงว่าเด็กจะไม่สามารถเรียนรู้ได้เท่ากัน แต่ระหว่างนั้นจึงต้องมีการฝึกฝนเพื่อเตรียมความพร้อมให้เหมาะสมแก่ผู้เรียน

2. ความพร้อม (Readiness) เป็นสภาวะของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผลซึ่งความพร้อมนี้จะขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะทางร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ นอกจากนี้ความพร้อมในการเรียนรู้อย่างขึ้นอยู่กับการฝึกฝน เตรียมตัว ตลอดจนจนถึงความสนใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งนั้น ความพร้อมเป็น

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ผู้สอนต้องคำนึงในการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์มากที่สุดในการเรียน ผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมและมีทัศนคติที่ดี

3. แรงจูงใจ (Motivation) เป็นความปรารถนาที่จะเรียนของผู้เรียน ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพราะแรงจูงใจจะก่อให้เกิดพฤติกรรม เนื่องจากมีแรงผลักดันเกิดขึ้น ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้

4. การถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of Learning) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นสิ่งทำให้เกิดความแตกต่าง การถ่ายโยงความรู้จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ

นอกจากนี้สิ่งทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของการเรียนรู้แล้วนั้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมก็เป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ซึ่งในปัจจุบันนี้คงไม่มีใครที่จะปฏิเสธได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงไม่เว้นแต่การสืบทอดทางวัฒนธรรม ภายถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ต้องมีการพัฒนาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งในด้านของการสืบทอดในการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์ก็เช่นเดียวกันที่ผู้สอนจะต้องค้นหาวิธีที่จะนำมาถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อเป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในเรื่องของวัฒนธรรม โดยอย่างยิ่งการที่จะสืบทอดองค์ความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ และอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศชาติ ซึ่งผู้เขียนได้นำเอาหลักทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike) เป็นกฎแห่งการเรียนรู้ที่มีความสำคัญมาอธิบายให้เห็นถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่สำคัญของสมาคม TlaiTno

บทบาทของผู้ถ่ายทอดในการเรียนการสอน

ในจุดประสงค์หลักของการเรียนการสอน คือ การช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้แสวงหาข้อมูล วิธีการคิดหาเหตุผล และวิธีการเรียนรู้ ผู้เรียนจะค่อยๆ สะสมความรู้ และทักษะในการเรียนรู้ ผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดในการเรียนการสอน คือ การเพิ่มพูนความสามารถในการเรียนรู้ เพื่อจะได้ทำให้มีความสามารถในการแสวงหาความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเป็นผู้ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ผู้สอนเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลและแนะนำวิธีการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ ดังนั้นบทบาทของครูผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอด จำเป็นที่ต้องหาวิธีการต่างๆ ในการส่งถ่ายความรู้ไปยังผู้เรียน โดยใช้วิธีการถ่ายทอดต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนให้มากที่สุด ที่จะเข้าใจในเนื้อหาวิชา บทบาท หลักวิธีการและเทคนิคต่างๆ ได้อย่างลึกซึ้ง ครูผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดที่เก่งนั้นต้องสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลินในบทเรียน ซึ่งวิธีเหล่านี้ต้องอาศัยหลักของจิตวิทยาการเรียนรู้เข้ามาช่วยในการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็น ครูผู้สอนเองนั้นที่จะต้องมีส่วนในการพิจารณาเลือกใช้วิธีในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งเอาไว้ ซึ่งรูปแบบในการถ่ายทอดทางด้านนาฏศิลป์จะต้องให้ความสำคัญโดยเน้นทักษะในการปฏิบัติของผู้เรียนเป็นหลักเพื่อให้เกิดความชำนาญและมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนต้องมีคุณสมบัติในการถ่ายทอดดังต่อไปนี้ (ไพโรจน์ ทองคำสุก, 2545: 17)

1. ผู้สอนเป็นแบบอย่างสำคัญที่ผู้เรียนสามารถเลียนแบบได้ โดยเฉพาะท่าทางการปฏิบัติท่ารำ เพราะการเลียนแบบท่าทางของผู้สอนในวิชานาฏศิลป์นั้นจะทำให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติท่ารำได้อย่างถูกต้องผู้สอนสามารถถ่ายทอดลีลาท่ารำที่ถูกต้องหรือเหมาะสมให้แก่ผู้เรียนได้

2. ผู้สอนสามารถอธิบายประกอบการศึกษาทำรำ ความถูกต้องและความชัดเจนของทำรำให้แก่ผู้เรียนได้ในขณะปฏิบัติทำรำ
3. ผู้สอนสามารถรับรู้ปฏิกิริยาการตอบสนองของผู้เรียนเกี่ยวกับการรับรู้ และความเข้าใจได้อย่างชัดเจน
4. ผู้สอนสามารถประเมินผลผู้เรียนและแก้ไขท่าทางทำรำให้ถูกต้องตลอดจนถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและจิตกริยาให้สอดคล้องกับบทเพลงที่สอนได้ และผู้เรียนสามารถซักถามและนำท่าทางที่ถูกต้องกลับไปปฏิบัติได้

ความมุ่งหมายในการถ่ายทอดในการเรียนการสอน

ในการเรียนสอนนั้น ผู้สอนจะสอนให้ผู้เรียนรู้จักรูปแบบเบื้องต้นก่อนนั่นคือ ก่อนที่จะรำ ผู้เรียนจะร้องร้องเพลงได้ รู้จังหวะ เข้าใจในท่วงทำนองที่จะสอดให้ลีลาและอารมณ์ลงไปในการรำรำ โดยเอกลักษณ์ในการเรียนนาฏศิลป์นั้นจะต้องมีการฝึกฝนที่ถูกตามแบบแผน เพราะจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยในการฝึกตนเองและรู้จักแก้ไขเมื่อมีการฝึกผิดวิธี ดังนั้นในการวางรากฐานของการสอนนาฏศิลป์จึงไม่ใช่เป็นเรื่องง่ายนัก ผู้สอนจะต้องมีความชำนาญและเชี่ยวชาญที่จะรู้จักเปลือดเพลงเลือกวิธีสอนและใช้วิธีการเฉพาะตัวในการถ่ายทอดความรู้เพื่อสร้างความนิยม ความรักและเกิดสุนทรียะกับตัวผู้เรียน

ในรูปแบบการเรียนการสอนนาฏศิลป์จะเป็นลักษณะการสอนแบบสาธิตควบคู่ไปกับการบรรยายและอธิบายไปด้วย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยวิธีการสอนนั้นจะใช้วิธีการฝึกแบบซ้ำๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ ด้วยบทเรียนที่ซ้ำๆ ย้ำเนื้อหา การฝึกฝนในระยะเวลาานพอสมควร

จนกระทั่งผู้เรียนสามารถจดจำท่าทางซึ่งเป็นหลักใหญ่ๆ ได้ จากนั้นผู้สอนจะถ่ายทอดกลวิธีที่จะปรุงแต่งลีลาท่าทาง ในการร่ายรำให้งดงามยิ่งขึ้น เป็นการฝึกหัดเฉพาะตัวเพื่อให้ศิษย์ในแต่ละคน (ประเมษฐ์ บุญยะชัย, 2543: 50)

เส้นทางสู่ความสำเร็จในการเรียนการสอน

1. เน้นความเสมอภาค เท่าเทียมกันของผู้เรียนและเปิดให้โอกาสทางการเรียนรู้และการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมและทั่วถึง
2. ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความยืดหยุ่นในเรื่องกฎเกณฑ์ ระเบียบต่าง ๆ
3. จัดการศึกษาให้ตอบสนองตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนและชุมชนให้เรียนรู้ในสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิต
4. จัดการศึกษาหลากหลายรูปแบบคำนึงถึงความแตกต่างในการเรียนรู้และความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ที่ดี โดยผู้สอนมิได้จำกัดเฉพาะครู อาจจะเป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ หรือปราชญ์ท้องถิ่น ที่สามารถถ่ายทอดเพื่อให้เกิดองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน ชุมชน และสังคม

ข้อส่งเสริมในการจัดการเรียนการสอน

1. มุ่งสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียนในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยอาศัยฐานความรู้ภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีอยู่ตามความต้องการในชุมชนในการจัดกิจกรรม

2. เน้นศึกษาข้อมูลความรู้พื้นฐานของผู้เรียนเพื่อใช้ประกอบในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ โดยครูหรือผู้สอนควรใช้ฐานความรู้และทักษะที่มีอยู่ต่อยอดองค์ความรู้เดิมโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านการพัฒนา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และมีทักษะในการปฏิบัติ โดยสร้างแนวความคิดในการสร้างสรรค์ เพื่อนำไปพัฒนาให้เกิดรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อสนองความต้องการของตลาด

3. กิจกรรมการเรียนรู้ต้องเกิดจากความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ความรู้ประสบการณ์ของตนเอง โดยนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาเป็นองค์ประกอบ ในการตัดสินใจเลือกวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4. ครูผู้สอนต้องเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์เฉพาะด้าน และมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มความสามารถ

5. ควรมีการกำหนดและวางแผนในการออกฝึกประสบการณ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน ในเขตพื้นที่หรือแหล่งการเรียนรู้โดยให้สอดคล้องกับการส่งเสริมและพัฒนาด้านอาชีพ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดรูปแบบการดำเนินงาน พัฒนาอาชีพ และมองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพแบบครบวงจร

บทสรุป

ในการเดินทางเยี่ยมชมราชอาณาจักรกัมพูชาในครั้งนี้ ผู้เขียนได้มีโอกาสเข้าไปเยี่ยมชมและศึกษาดูงานในการด้านศิลปวัฒนธรรมของกัมพูชา ซึ่งทำให้ผู้เขียนได้เห็นการพัฒนาและมุ่งเน้นการให้ความสำคัญของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ที่เป็นรูปแบบของการจัดการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเยาวชนผู้ที่ให้ความสนใจและมีความต้องการที่จะศึกษาทางด้านศิลปะ โดยที่รัฐบาลได้เปิดเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ปกครอง นักเรียน และหน่วยงานบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาและช่วยส่งเสริม ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ รับรู้ถึงปัญหาและหาวิธีแก้ไข ร่วมสนับสนุน เพื่อต้องการปลูกฝังให้ประชาชนในประเทศได้มีความรู้ ความเข้าใจ โดยเล็งเห็นถึงความสำคัญและคุณค่า เพื่อให้เกิดความหวงแหนทางด้านศิลปวัฒนธรรมอันเป็นสมบัติและมรดกของชาติไว้สืบไป ในการศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนได้เข้าเยี่ยมชมและศึกษาการจัดการเรียนการสอนของสมาคม TlaiTno ที่เป็นรูปแบบของการจัดการศึกษานอกระบบ ซึ่งในเวลานี้ราชอาณาจักรกัมพูชาพยายามพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และประเทศ โดยแสวงหาความร่วมมือจากภายในและต่างประเทศ โดยที่รัฐบาลราชอาณาจักรกัมพูชาได้แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือกับชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแบ่งปันแนวคิดกับรัฐบาลเกี่ยวกับการศึกษา และจะนำไปสู่การศึกษาสำหรับทุกคน จึงทำให้รัฐบาลของราชอาณาจักรกัมพูชาต้องทำทุกทางเพื่อต้องการยกระดับการศึกษาให้มีคุณภาพสำหรับทุกคน และรีบเร่งในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาประเทศให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยจะเน้นการศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) ทำให้เยาวชนมีทักษะในการทำงาน และทำให้มีโอกาสได้ศึกษาต่อตามความต้องการ

ของนักเรียนในชุมชน ตามนโยบายการศึกษาและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาอยู่ใน 5 ปีข้างหน้าที่รัฐบาลได้วางแผนในการพัฒนาการศึกษาไว้ โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษามีความชัดเจนเช่นเดียวกับการศึกษาในระบบ แต่จะมีข้อแตกต่างตรงที่ รูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรม มีความยืดหยุ่นและหลากหลายมากกว่า เพื่อที่ตอบสนองตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนและชุมชนนั้น

ในการจัดการศึกษาของสมาคม TlaiTno เป็นการจัดการที่มีความน่าสนใจและเป็นที่ยอมรับอยู่ในจังหวัดเสียมเรียบ ในราชอาณาจักรกัมพูชาที่ได้การยอมรับและน่าสนใจ สรุปลงได้ว่า สมาคม TlaiTno เป็นสมาคมที่เกี่ยวข้องกับทางด้านศิลปะ ได้ก่อตั้งเมื่อ ปี 2012 โดยได้รับการช่วยเหลือและส่งเสริมจากได้การสนับสนุนจากสมาคมช่วยเหลือเด็ก (CIAI: Centro Italiano Aiuti all' Infanzia) ในประเทศอิตาลี จากสมาคมในโรงเรียนนาฏศิลป์ของประเทศกัมพูชา และองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) หรือ ยูเนสโก (UNESCO) จากประเทศฝรั่งเศส โดยทางสมาคม TlaiTno เป็นการจัดการศึกษานอกระบบการศึกษา (Non-formal Education) โดยอยู่ในความดูแลของ Mr.Nguon Vuthy ซึ่งเป็นครูทางด้านนาฏศิลป์และมีประสบการณ์ทางด้านการสอนมา 12 ปี โดยทางสมาคมได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา ที่มีความยืดหยุ่นซึ่งมีเงื่อนไขสำคัญโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ทางด้านศิลปะเพื่อยกระดับของผู้เรียนให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีในแบบผู้ที่มีวัฒนธรรมที่ดีงามโดยมีเนื้อหาและการจัดการเรียนการสอน

ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการและความต้องการของผู้เรียน และสังคม โดยมีเป้าหมายมุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนได้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองในทักษะ ความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพ ซึ่งมีผู้ที่สนใจในการเข้าศึกษาในสมาคม ขณะนี้ จำนวน 65 คน ในจำนวนนี้ล้นแล้วแต่เป็นนักเรียนที่ได้ทำการศึกษา อยู่ในระบบของโรงเรียนนาฏศิลป์ในประเทศกัมพูชา โดยสมาคมได้กำหนด ช่วงอายุของผู้เรียนแรกเริ่มตั้งแต่ 8 ปี เป็นต้นไป โดยผู้เรียนนั้นจะได้รับการ ฝึกหัดเมื่อว่างเว้นจากภารกิจในการศึกษาในระบบ เพราะรูปแบบการศึกษา ในโรงเรียนนาฏศิลป์ของประเทศกัมพูชานั้นจะให้ผู้เรียนได้ศึกษาในระบบ การศึกษาของโรงเรียนในช่วงเช้า แล้วช่วงบ่ายก็จะปล่อยให้ผู้เรียนได้ทำการ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างอิสระ ขึ้นอยู่ว่าผู้เรียนนั้นจะสนใจและศึกษา ในเรื่องใด เนื่องจากการศึกษาเรียนรู้ทางด้านศิลปะ นาฏศิลป์ และดนตรีใน ระบบผู้เรียนจะได้รับความรู้แค่เพียงในรูปแบบของการเรียนที่เป็นทฤษฎี โดย มิได้สัมผัสและเรียนรู้ในสภาพของรูปแบบในความเป็นจริง จึงเป็นเหตุให้ สมาคมได้ก่อตั้งและรับผู้เรียนเข้าฝึกทักษะในด้านของทางปฏิบัติจะจำแนก ออกเป็น 3 ด้าน เช่น ด้านทัศนศิลป์ ดุริยางคศิลป์ และนาฏศิลป์

จากการสัมภาษณ์และเข้าเยี่ยมชมการเรียนการสอนของสมาคม TlaiTno แล้วนั้น ทำให้ผู้เขียนได้นำรูปแบบการเรียนการสอนและการ ถ่ายทอดมาวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีการเชื่อมโยงการเรียนรู้ พบว่า ในรูปแบบ การเรียนการสอนและการถ่ายทอดนั้นตรงกับหลักของทฤษฎีในการเชื่อมโยง ของธอร์นไคด์ (Thorndike) กฎแห่งการเรียนรู้ที่มีความสำคัญอยู่ 3 กฎ คือ

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) โดยแบ่งออกเป็น ความพร้อมเวลา ความพร้อมด้านสถานที่ และความพร้อมด้านผู้เรียน

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) โดยทางสมาคมได้แบ่งผู้เรียนออกเป็น

2.1 ระดับต้น หมายถึงผู้เรียนที่เพิ่งเข้ามารับการฝึกหัดต้องได้รับการคัดเลือกและเตรียมความพร้อม

2.2 ระดับกลาง หมายถึงผู้ที่ได้รับการปรับพื้นฐานขั้นต้นมาแล้วพร้อมในการรับการถ่ายทอดระดับต่อไป

2.3 ระดับสูง หมายถึงผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทำรำและได้รับการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ 3. กฎแห่งผล หรือกฎแห่งผลตอบสนอง (Law of Effect) นอกจากนี้สิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของการเรียนรู้แล้วนั้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมก็เป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ซึ่งในปัจจุบันนี้คงไม่มีใครที่จะปฏิเสธได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงไม่เว้นแต่การสืบทอดทางวัฒนธรรม ภายถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ต้องมีการพัฒนาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งในด้านของการสืบทอดในการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์ก็เช่นเดียวกันที่ผู้สอนจะต้องค้นหาวิธีที่จะนำมาถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อเป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในเรื่องของวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่จะสืบทอดองค์ความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ และอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศชาติ ซึ่งผู้เขียนได้นำเอาหลักทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike) เป็นกฎแห่งการเรียนรู้ที่มีความสำคัญมาอธิบายให้เห็นถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่สำคัญของสมาคม TlaiTno

เอกสารอ้างอิง

- ประเมษฐ์ บุญชะชัย. (2543). **ละครวังสวนกุหลาบ**. กรุงเทพมหานคร :
กรมศิลปากร.
- ไพโรจน์ ทองคำสุก. (2545). **วิเคราะห์รูปแบบความเป็นครูสู่
กระบวนการถ่ายทอดความรู้ของผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย**.
กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.
- สัจชัย เอื้อศิลป์. (2548). **วารสารศิลปกรรมบูรพา ฉบับพิเศษครบรอบ
10 ปี (ม.ย.-พ.ย. 2548) เรื่องศิลปะร่วมสมัยบนรากเหง้าแห่ง
วัฒนธรรมเดิม: การพัฒนาศิลปะการแสดงร่วมสมัยจากดนตรี
และทำรำโบราณ (โขน) ระหว่างศิลปินไทยและกัมพูชา. คณะ
ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- สุธี เมียน. (2551). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดเสียมเรียบ ราชอาณาจักรกัมพูชา**.
วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- Nguon Vuthy. 2558. **อาจารย์สมาคม TlaiTno. สัมภาษณ์. 3 กุมภาพันธ์.**